

Monumentnummer*: 515474

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 28 maart 2000
Kadaster deel/nr 82893/84

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Silvolde Oude IJsselstreek Gelderland

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Wisch	E			5043
Wisch	E			3539

Omschrijving**

Inleiding

Rooms-Katholieke KERK, gewijd aan de H. Mauritius, enigszins verhoogd gelegen op de hoek van de Prins Bernhardstraat en de Uiftseweg te Silvolde. De kerk is in 1931 gebouwd op de plaats van een zogenaamde Waterstaatskerk. Laatstgenoemde kerk (volgens Von der Dunk overigens gewijd aan St. Jacobus en Philippus) dateerde uit 1836-1838 en was gebouwd naar een ontwerp van opzichter H. Bauer. Het ontwerp voor de nieuwe kerk kwam van de architect Joh.H. Sluijmer in een stijl die invloeden vertoont van het baksteenexpressionisme. Aannemers waren J.A. en G.W. van der Kemp te Silvolde.

Aan (de onderdelen van) het interieur hebben meegewerkt Jacob Maris, Hans Mengelberg, Willem Mengelberg (1897-1969), Alex Asperslagh (1901-1984), Jan Eloy en Leo Brom.

In 1979 is het priesterkoor vergroot naar ontwerp van de architect J.H. Sluijmer, zoon van de ontwerper van de kerk. Daarna is ca. 1990 de vloer in stijl met bijpassende tegels hersteld.

Opmerkelijk en belangrijk element in het interieur is de helft van een Marianum uit het derde kwart van de 15de eeuw van de houtsnijder meester Arnt - de 'meester van Varsseveld'-, werkzaam van 1474 tot 1484 te Kalkar en daarna tot aan zijn dood in 1492 te Zutphen. De andere helft bevindt zich in het Augusta-hospitaal te Anholt. Het beeld, overigens pas gesplitst in 1856, draagt vanouds de naam 'de bedrukte Moeder Gods van Varsseveld', naar de plaats waar het vóór de Reformatie gehangen zou hebben en naar het treurig gezicht dat het beeld opzette bij het transport van Varsseveld naar Anholt. De kerk ontleent aan het beeld de status van

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

bedevaartoord.

Het in 1948 aangebrachte orgel op het orgelbalkon valt buiten de bescherming.

Omschrijving

De in noors verband gemetselde bakstenen kerk is opgetrokken op samengestelde plattegrond. De kerk is van het type basiliek, waarin een aanleg voor een kruibasiliek is te herkennen: de kerk heeft lage zijbeuken, die voor het koor aan beide zijden overgaan in twee korte, lage dwarsbeuken van ongelijke lengte. Schip en dwarsbeuken hebben zadeldaken. Het zadeldak van het schip gaat ter hoogte van het koor over in een overhoeks geplaatst, verhoogd piramidedak, waarop links en rechts korte zadeldaken aansluiten.

De muren zijn gemetseld in gele baksteen boven een rode plint met accenten in zandsteen. De daken zijn voorzien van een voeting en zijn gedekt met leien in maasdekking en hebben betonnen bakgoten. Onder de goten is het metselwerk voorzien van licht uitstekende koppen. Langs de topgevels heeft het metselwerk staande vlechtingen.

De nagenoeg symmetrisch ingedeelde VOORGEVEL wordt gedomineerd door een hoge vierkante toren met naaldspits. De zijden van de toren zijn bovenaan voorzien van galmgaten en een klok met vergulde cijfers en wijzers. In de toren hangen drie grote klokken en een angelusklokje uit 1948, allen niet onder de bescherming vallend, gegoten door NV Petit en Fritsen te Aarle-Rixtel. De toren wordt geflankeerd door twee lagere torens. Voor de toren bevindt zich een groot portaal met zadeldak en spitsboogvormig portiek. Het portaal wordt gedomineerd door een beeld van de martelaar St. Mauritius, in 1931 vervaardigd uit savonnière superieur door Hans Mengelberg. De sokkel bevat de initialen A.B.T.B., die verwijzen naar de schenker, de Aartsdiocesane Boeren- en Tuinders Bond. Tegen de voorgevels van de zijbeuken bevinden zich diverse uitbouwen, waaronder een halfronde tegen de linker zijbeuk.

De LINKER ZIJGEVEL wordt door steunberen in vier vakken verdeeld. Elk vak heeft lancetvensters bezet met meerkleurig glas-in-lood in de zij- of dwarsbeuken en het schip. De dwarsbeuken hebben uitgebouwde biechtstoelen met licht geknikte gevels. Langs de zijgevel loopt een lage tuinmuur.

De ACHTERGEVEL wordt ter plaatse van het koor gesloten met een apsis, ter plaatse van de zijbeuken met een apsidiool. De apsis wordt geflankeerd door twee smalle vierkante torentjes met bovenin smalle galmgaten. De linker apsidiool gaat gedeeltelijk schuil achter uitbouwen, waaronder een rechthoekige uitbouw met schilddak waarin zich de sacristie bevindt. Sacristie en apsis hebben lancetvensters bezet met meerkleurig glas-in-lood.

De RECHTER ZIJGEVEL is nagenoeg identiek aan de linker zijgevel.

Het INTERIEUR is uitgevoerd in schoon metselwerk. Als decoratie is tot aan de onderkant van de vensters een pseudo-lambrisering aangebracht, die bestaat uit versieringen van rode baksteen in het gele metselwerk. De versieringen verschillen per muurdeel. In het koor staat het hoofdaltaar uit 1931 van de Utrechtse kunstenaar Hans Mengelberg. Het is uitgevoerd in zandsteen en Levanto-marmer met vergulde onderdelen van gepatineerd Rose-nobel goud. De opbouw van het altaar stelt de Calvarieberg voor, met Christus aan het kruis. De beelden van Christus, Maria en Johannes zijn uitgevoerd in verguld lindehout. Voor het altaar liggen treden van hardsteen. Voor het altaar hangt een Godslamp uit 1931 van de Utrechtse kunstenaars Jan Eloy en Leo Brom. Het koor bevat vijf gebrandschilderde ramen van de Utrechtse kunstenaar Willem Mengelberg. Links op het koor staat een, in 1980 aangekocht, niet onder de bescherming vallend, orgel uit 1901 van E. Leichel en Zonen te Arnhem. Dit orgel is afkomstig uit Laag-Keppel. Rechts op het

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

koor hangt een eiken preekstoel afkomstig uit de oude kerk. De preekstoel dateert uit 1857 en is vervaardigd door het Roermondse atelier Cuypers en Stoltzenberg.

Ten noorden van het koor bevindt zich een Mariakapel met altaar uit 1931 van Hans Mengelberg. Het altaar is uitgevoerd in zandsteen, vert de Sibérie en petit granit polis. Boven het altaar hangt de helft van een Marianum uit het derde kwart van de 15de eeuw van de houtsnijder meester Arnt. Voor het altaar staat een bid-biechtstoel uit 1892 van de Arnhemse kunstenaar Van Leeuwen, geschonken door de pensionaires van het gesticht 'St. Clara'. Ten zuiden van het koor bevindt zich een Jozefkapel met altaar uit 1953 van de Haagse kunstenaar Alex Asperslagh. Het is uitgevoerd in travertin en vaurion op een basis van petit granit. De onderdelen zijn versierd met gebrandschilderde marmorite-tegels en gebrandschilderd melkglas. Het altaar is ontworpen rondom een uit 1931 daterend Jozefbeeld van Hans Mengelberg. Links naast het altaar staat een Christusbeeld uit 1931 eveneens van Hans Mengelberg. Beide beelden zijn uitgevoerd in Kahn de Quilli superieur.

Voor beide altaren staat een verplaatste communiebank uit 1935 van Hans Mengelberg. De banken zijn vervaardigd uit diverse soorten marmer en natuursteen en voorzien van verguld siersmeedwerk en handgedreven koperen sierplaten.

Voor het Jozefaltaar staat een doopvont van travertin met een koperen deksel uit 1931 van Jan Eloy en Leo Brom.

Het orgelbalkon bevat een groot orgel uit 1948 van de firma B. Pels & Zoon uit Alkmaar, dat buiten de bescherming valt.

De pilaren bevatten hardstenen beelden, drie uit 1957, een uit 1958, een uit 1959 en een uit 1961, van de beeldhouwer Jacob Maris.

De kruiswegstatie dateert uit 1870 en is vervaardigd in olieverf op eiken paneel door de schilder Martinus C. Schenk (1833-1911) uit Amsterdam.

De vloer van de kerk is belegd met rode, gele, bruine en lichtblauwe tegels in verscheidene patronen. De houten kerkbanken hebben in de zijkanten gesneden nummers.

Achterin het schip is recent een vergaderruimte aangebracht, binnen de bestaande structuur van kerk en kolommen. De tegelvloer is gehandhaafd, de banken zijn hier verwijderd. Het geheel is reversibel aangebracht.

Waardering

Rooms-Katholieke kerk uit 1931 van de architect Joh. H. Sluijmer.

- Van architectuurhistorische waarde als goed en gaaf bewaard voorbeeld van een kerk met ornamentiek beïnvloed door het baksteenexpressionisme. Het pand valt op door hoogwaardige esthetische kwaliteiten, zoals het geavanceerde materiaalgebruik en de rijke ornamentiek. Karakteristiek zijn onder meer de onderdelen in het interieur.

- Van stedenbouwkundige waarde door de prominente, verhoogde situering op de hoek van de Prins Bernhardstraat en de Ulfseweg te Silvolde.

- Van cultuurhistorische waarde vanwege de functie en verschijningsvorm, welke verbonden is met een religieuze en algemene ontwikkeling van Silvolde. De kerk vormt nog een intact en functioneel onderdeel uit deze ontwikkeling. Tevens van waarde als bedevaartoord vanwege de in de kerk aanwezige helft van een Marianum.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk